41ՐԴ ՏԱՐԻ — ՀՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 3\16 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1910 — ԹԻՒ 1595

ՅԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
ՊՈՒԼԻՍ ՊԱՊԸ—ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ
Ըզուսսուուտա (Սեփէթէի) փողց թիւ 38

BUREAUX DU JOURNAL HAÏRENIK
Avenue de la Sublime-Porte rue Eboussuoud No. 38
CONSTANTINOPLE

10 ՓԱՐԱ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ
ՕՐԱԳԻՐ

ԱՌՔԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ համար	300 թիւ	75 դրչ.	Մէջիտ
» »	150 »	40 »	»
Գաւառներու	300 »	100 »	»
»	150 »	50 »	»
Օտար երկիր երկօրեայ	300 »	25 ֆրանք	
» » ամենօրեայ	300 »	30 »	
Ռուսիա	300 »	10 րուպլի	

(Միւս պայմանները տեսնել 4րդ երեսը)
Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի դարձուիր։

درعليه باب عالى جاده‌سنده ابوالسعود سوقاغى نومرو ۳۸
غزته‌سى اداره‌سنه «هيرينك»

10 ՓԱՐԱ

Ո՞Վ Է ԻՆՔՆ ԻՐԵՆ ՀԵՏ ՀԱՄԱԶԱՅՆ

ՀԱՅ ՄԵՊՈՒՍՆԵՐԸ, ՄԻՆԱՒ ԶԵՐԱԶ, Տ. ՄԱՂԱՔԻԱ ՕՐՄԱՆԵԱՆ

Դուբեան Սրբազան՝ յայտնելէ յետոյ թէ ի՛նչ կէտերու վրայ կը յուսայ գոհացում տանիլ Պետութենէն (որ խոստացեր է այդ գոհացումը Ն. Սրբազնութեան) պարտք համարած է, սակայն, իր վերադարձի թագրերին վերջին տողերուն մէջ ըսել.

Կը յուսամ թէ ասկէ ետք տեղի և պատճառ չպիտի մնայ վերջնականապէս հրաժարելու։

Եւ Մ. Պատրիարք կը չարունակէ, ի մէջ այլոց, նորէն պահանջել, ինչպէս ամէն ոք զայս կարդայ,

Ծանօթ անուոր դէպքին դրդիչ և պատճառ եղողներուն պատժելը։

Հակիրճալու համար թէ ո՛ր ապրճանքն Դուբեան Սրբազան անկեղծ է իր այս քաղաքականութեան մէջ, անձ մը իրեն ըրաւ սա հարցումը։

—Սրբազան, «դրդիչ և պատճառ եղողները» բառերով կը հասկընաք անշուշտ վալին, հրամանատարը և էշրաֆը։ Ատոնց ըստ արդարութեան վերատին պատժուիլը եթէ չկրնաք ձեռք բերել— բան մը զոր արդէն պահանջած էիք—ի՞նչ պիտի ձայն ընէր։

—Այն ատեն, Ազգ. Ելեսփ. ժողովը ծիչտաակագրով մը պարտի դիմել Մէպուսական ժողովին։

Դիմե՛ր Մէպուսական ժողովին։

Այս դիմումը ճիշդ այն գործն է զոր Ազգին մէկ մասը ինչպէս և մենք կ'ուզենինք վաղուց ի վեր արդէն կատարուած տեսնել և զոր Ս. Պատրիարքն իրեւ վերջին ջենք մը, կարծեմ, կը յուսայ գործածել ապագային։

* * *

Մենք, ընդհակառակը, կը կարծենք որ Ատանայի մասին պահանջուած Արդարութեան խնդիրն, որ գլխաւոր խնդիրն էր, մեռաւ և թաղուեցաւ անյարիր։ Եւ աւա՛ղ այդ խնդրոյն թաղումը կատարուեցաւ Հայոց Ազգ. Երեսփ. ժողովին մէջ։ Ծուզարկաւորութեան կերոններէն ալ Մինաս Չերազ, Դաշնակցական ազգ. երեսփոխաններու, Հնչակեան ազգ. երեսփոխաններու և ուրիշ առաւել կամ նուազ սկզբունքի տէր կարծուած գործիչներու ձեռքերուն մէջ կը գտնուէին։ Անհերքելի ճշմարտութիւն մըն է որ յիշեալ գործիչները խրատեցին հանգերձիւ և Ատանայի խնդիրը չի բաւնալ Մէպուսական ժողովին առջեւ Ազգ. Երեսփ. ժողովին կողմէ մատուցուելիք ծիչտաակագրով մը։

* * *

Երբ կը հարցնէք. ինչո՞ւ այս քաղաքականութիւնը. ձեզ կը պատասխանեն.

—Եթէ յուզենք Ատանայի չարաղին խնդիրը Մէպուսական ժողովին առջեւ, մահմետական մէպուսները պիտի ջայլանան։ Եւ միայն ասոնք պիտի չի ջայլանան, այլ դուրսը, երկրին ժողովուրդն ալ, և ներսին ու դրսին այս ջայլացումը յառաջ պիտի բերէ նոր չարաղեր։

Բնական է, այս խօսքերը լսել նուազ պէս, եթէ ապուշ մըն էք, մարմինդ սարսուռ մը կը զգայ, և կը նախընտրէք ատոնցմէ անխօս համակերպութիւնը։

Մ. Չերազ՝ որ Ատանայի կոտորածը Մէպուսական ժողովին առջեւ չի համարձակեցաւ դրկելու պախատիլ, մահմետականները գրգռելէ վախնալուն համար, այն մարդն է որ նախընթաց չարդարուն բողոքը կը տանէր Լա Հէյի Վճռաժողովին, առանց երբեմն որ-ջացած Դազանը գոգնելէ վախնալու։ Ահա երկու պարագայ։ Ո՞ր մէկ Մ. Չերազ քաղաքական իմացողութիւն աւելի ցոյց տուաւ։ Որո՞ն մէջ աւելի պարզամիտ կամ աւելի խելացի եղաւ։ Հոս, հիմա, Թուրք մէպուսներուն կըզնայինք բացատրել Ատանայի ա-ղէտը բոլորովին անվտանգ կերպով, մինչդեռ Սուլթան Համիտի օրով, Եւրոպացիէն օգնութիւնն հայցելը ինչպէս ըրաւ Մ. Չերազ՝ ուրիշ արդիւնք չէր կրնար երբեք ծնիլ, բայց եթէ նորանոր հալածանքներ։ Լա Հէյի Վճռաժողովին գիմողը գէթ իմի՛ իրեն հետ հատ հատանգի վնասու համար, հոս ալ գործիչի արիւթիւն մը ցոյց տալով կիրկիլոյ բողոքը լսելի ընել տալու էր Մէպուս. ժողովին մէջ հոս։

* * *

Վեր առէք ո և է դաշնակցական, ո և է հնչակեան որ այսօր ազգային երեսփոխան է, և կը տեսնէք որ ատոնք բոլորն ալ հետեւականի ըլլալու, իրենք իրենց անցեալին հետ համաձայն մնալու ճիգ մը ու ջանք մը չեն ըներ քաղաքական վարմունքնուն մէջ։ Ատոնք ամէնն ալ խորչեցան Մէպուս. ժողովին առջեւ Ատանայի կոտորածը հանելէ, ընդդիմացան որ Ազգ. Եւրսփ. ժողովը ծիչտաակագրով մը զայն հոն տանի։ Միշտ միեւնոյն փաստով։ Որպէս թէ այդպիսի դիմում մը կրնար նոր կոտորածներ պատճառել. մինչդեռ, Համիտի օրով, այդ փաստը զրկելէ չէր արգիլեր օտար Պետութենց դիմելէ։ Ո՞ր ատեն աւելի քաղաքական իմացողութիւն ունէին։ Ո՞ր ատեն աւելի պարզամիտ էին, կամ աւելի խելացի էին. ա՛յն ատեն թէ հիմա։

* * *

Տ. Մաղաքիա Օրմանեանի դէմ յարուցուած ամբաստանութիւններէն մէկն այն է թէ՝ այս եկեղեցականը, Պատրիարք եղած պահուն, Լահէյի Վճռաժողովին հետ առաջիկայ բողոքը մը նկատի ունենալով, ոչ միայն Ազգային Երեսփոխանական Ժողովի մը գումարումը արգիլած է, այլ նաեւ Ազգային Սահմանադրութեան մասին ընտրութիւններ կատարելու հրամանագիրը ետ առած է։ Ասոնք ամբաստանութիւններ են որոնց մասին ոչ մեր տեղեկութիւնները բաւական են և ոչ ալ մեր ուզածին չափ ճշդութիւն ունին։ Ուստի ատոնց մասին մեր կարծիքը յայտնելու համար ատոնց ճշդութեան մասին ալ ստոյգ տեղեկութիւններ ունենալ կ'ուզենք։

Ասոնք ըսելէ ետք, մեր կարծիքը հետեւեալն է։

Եթէ Պատրիարքը Լահէյի Վճռաժողովին հետ առաջիկայ բողոքը մը գումարելու համար, Ազգային Երեսփոխանական Ժողովի մը գումարումը արգիլած է, ինչպէս կ'ըսուի, ան ատիկա ըրած է ոչ թէ իր անձնական նկատումներով, այլ Ազգային Սահմանադրութեան 151 յօդուածին հետեւելով։ Այդ յօդուածին նպատակն էր ցոյց տալ թէ մեր գործիչներն ամենեւին չեն ապացուցաներ թէ իրենք իրենց հետ համաձայն կը մնան։ Անոնք հետեւական չերեւելու թացան, յորմէհետէ արտասահմանեն հոս վերադարձան։ Այս մասը դիտողութիւն մը ըլլալէ անցեալները Դուբեան Սրբ. և Նորին Ծրբազնութիւնը պատասխանեց, իրեն յատուկ սկեպտիկ քմծիծաղով.

—Այն ատեն անշուշտ իրենց գործէն այնպէս կ'ուզար, հիմա ալ այսպէս։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԵԼԻՈՊՈԼԻՍԻ ՕԳԱՆԱՒՈՐԴՆԵՐԸ ԵՒ ՊՕՂՈՍ ՓԱՇԱ

Հելիոպոլիս Գահիրէի մօտերը նորակառոյց քաղաք մըն է, որ քանի մը տարուան մէջօրէն, աւազին մէջ յանկարծ վեր կանգնեցաւ չնորհիւ Պօղոս փաշա Նուպարի և Պառօն Ամբերի ձեռներէց ոգւոյն։ Դիւթական քաղաք մը արդարեւ, ուր հին եգիպտական ճարտարապետութիւնը կը միանայ արդի նորագոյն գիւտերու չնորհած հանգստաւէտութեանց։

Այս քաղաքին «Բացում»ը տանելու համար վերջերս հո՞ն ընդարձակ, անտանման դաշտի մը մէջ տեղի ունեցաւ Օգանաւորդութեան մրցում մը, որուն հրաւիրուած էին մանակցելու ներկայ ժամանակներու ամէնէն համբաւաւոր օդաչուները։

Ծիսուն հազար հոգիէ աւելի բազմութիւն մը ներկայ գտնուած է այդ հանդիսներուն։

Առաւօտեան եւրոպական թերթերու ուղղուած հեռագիրը Փետր. 9 թուակնով, որ կը պատմէ մրցումին բացումը։

«Այսօր անդրագաւելի օր մը եղաւ Հելիոպոլիսի համար։ Օդը աքսնչելի էր և վայելուչ ու անթիւ բազմութիւն մը մրցումի դաշտը եկած էր ներկայ ըլլալու համար փորձերուն։

«Ժամը երկուքին աւտոմոպիլները Հանս Կրաա մրցումի չարքը կը սկսի իր Լիպիիլ օդաչուով։ Իրեն կը հետեւի Հօվէթ—Միշլէն, որ հակահոսանքի մը մասնուելով, ինկաւ ու գործիքը ջախջախուեցաւ։ սակայն ինք վնաս մը չկրեց։

«Լաթամ, զոր բախտը կը հալածէ հոս գալէն ի վեր, պզտիկ չրջան մը միայն ըրաւ։ Ցետոյ կրկին սկսելով, յաջողեցաւ երկու չրջան կատարել, սակայն առանց վստահութիւն ունենալու իր գործիքին վրայ։ Այսուհանդերձ օրուան բարձրութեան մրցանակը իրեն արուեցաւ, քանզի մինչեւ 52 մեդր բարձրացած էր։

«Պալան վեց չրջան կ'ընէ և արագութեան մրցանակը կը չահի 9ուկէս վայրկեանի մէջ 10 քիլոմեդր ընթանալով։

«Ռուժիե, Ռիխմոնիք, Տիւբէյ փոքրիկ չրջաններ կ'ընեն։

«Մնդրօ նչանաւոր չուս մը կ'ընէ ժամ մը և 25 վայրկեան և կը սահայ հեռաւորութեան մրցանակը։

«Տիկին պառօնուէլ որ Լառաչ նոյնպէս իսիատ չօդող փորձեր կ'ընէ։

«Բարձր. Խրտիլը և բոլոր նախարարները, դիւանական մարմինը և բարձր դասու պետերութիւնը ներկայ գտնուեցան հանդէսին»։

Առաջին օրուան այս հանդիսէն ետքը Տէր և Տիկին Պօղոս փաշա Նուպար երեկոյթ մը կուտան ի պատիւ «օդի բանաստեղծ»ներուն, որուն ներկայ կը գտնուին 400է աւելի ամենաբարձր դասու պատկանող հրաւիրեալներ։ Գահիրէի թերթերը ամբողջ սիւնակներ նուիրած են այս երեկոյթին նկարագրութեան։ Կը չտանանք քաղուածք մը ընելով Լը Բոսֆոր թերթէն, որուն խմբագրապետն ալ ներկայ եղած է երեկոյթին և որ ծանօթ է իր հայասէր զգացումներով։

Ներքնագաթակին մէջ Պօղոս փաշա, Տիկին Նուպար, Տիկին Առաքել պէյ Նուպար, Օր. Վերօն Ալանեան կ'ընդունէին հիւրերը։

Երբ օդաչուները կը հանդին ընկերակցութեամբ տիկին Կապրիէլ Վուալդէնի, որ, իբրեւ յանգուգն օդաչու, «Կին-թռչուն» մականունը կը կրէ, հետեւան չարժում մը յառաջ կուգայ ամբողջ սրահին մէջ։

Ի պատիւ հրաւիրեալներուն չքնաղ ներկայացում մը տեղի կ'ունենայ յատկապէս պատրաստուած այս երեկոյթին համար, և որուն մէջ ծանօթ արուեստագէտներ Գահիրէի օրուան դէպքերը կը պատկերացնեն, ոտանաւոր և արձակ նուրբ ու սրամիտ ակնարկութիւններով։

Այս բանաստեղծութիւններէն մին՝ «Հելիոպոլիսի հրապոյրները» վերնագրով՝ ամենէն աւելի կը ծափահարուի և ներկայացումէն ետք հրաւիրեալները կ'իմանան թէ անոր հեղինակն էր նոյն իսկ տիկին Առաքել Նուպար, չնորհալի հայուհին։

Ամբողջ թերթերը արտատպած են այդ թեթեւ, թրթռուն բանաստեղծութիւնը որ սրամտութեան ճշմարիտ գլուխ գործոց մըն է։

Օդանաւորդներու մրցումը տակաւին չէ ապահած։ Վերջին վճռական փորձերը տակի կ'ունենան այս չաբթու։

ԻՍԻՍ

ՆԱՄԱԿ ՀԱԼԷՊԷ

(ՄԵՐ ՍԵՓԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿՑԷՆ)

25 Յունվ. 1910

Պոլիս-Հալէպի թղթատարին կանոնաւոր երթեւեկութեան չնորհիւ կարող եղայ այս չաբթու առնել անցեալ 24 Դեկտ-ի Հայրեճիէր, որուն մէջ կարգացի Ներքին գործերու նախարարութեան կողմէ իմ թղթակցութեանս համար գրուած պաշտօնական հերքմիտգիրները։

Այս հերքմնագրով Հալէպի բանտէն մարդասպան ոճրագործ մը Հալէպի վիլայէթին մէջ պտոյտ ելլալուն իբրեւ մեղմացուցիչ պարագայ ցոյց կուտայ թէնսիֆաթ ի առիթով բանտապահներուն պակսիլը։

Իմ թղթակցութեանս համար եղած պատիժին չատ հպարտ եմ, այլ չատ աւելի երախտապարտ պիտի ըլլայի — և ինծի հետ հաղարաւոր այրերու չնորհապարտ պիտի ըլլային, — Ներքին Գործերու նախարարութեան եթէ բացատրութիւն մը տար թղթակցութեանս մէկ ուրիշ մասին որ չատ աւելի կարեւոր էր քան թէ թէնսիֆաթի պատճառաւ բանտապահներուն ըրած զղջումը։

Այսօր ճիշդ երեք ամիս է որ Ներքին Գործերու Վեհմ. Նախարարը հերքեց՝ Թանինի խմբագրներուն մէկուն՝ Անթաքիայի չարքը կազմակերպողներուն բանտին արձակուելնուն լուրը։

Այսօր երեք ամիս է որ անոնք ո՛չ մէկ միայն Անթաքիայի մէջ ազատ համարձակ կը պտտին՝ այլ սահմանադրական թէնսիֆաթով վերակազմեալ կառավարութեան դեկը իրենց ձեռքն է, ինչպէս նաեւ իրենց հետ ընկերը ունէին նախկին բաղնեպան մը որ հին օրէն մնացած Անթաքիայի մէնթիլիսի իտարէյի անդամ է։

Երեք ամիսէ ի վեր Ներքին Գործոց Նախարարը, իր հերքումէն վերջ, հակառակ Պառլիարքարանի չատ մը դիմումներուն՝ կարող չեղաւ ո և է ոչ բացատրութիւն տալու։

Եւ սակայն չատ դիւրին ու պարզ էր բացատրութիւնը։ Թալատ պէյ անչուչտ երեք ամսուան մէջզգին կրցաւ յիշեցնելու բանտին արձակուած ըլլալուն պարագան ատոգել և այժմ ալ կարող է դիտնալ անոնց ունեցած դիրքը քաղաքին վրայ։

Անթաքիա գայմագամ չի կայ. ինչպէս եհեի Թահիճ ըսած էր՝ պաչտոնեաներու սով կայ։ Անթաքիա չարդիւրէ, տարիներէ ի վեր տեւող զուլումներէ և անոնց սկզբնապատճառ Տէրսիմցիներէ ազատելու համար կարող սահմանադրական լուսաւոր Գայմագամի մը պէտք ունի։ Չէյնմունէն աւելցած թափթփուք Գայմագամներ չեն կրնար Անթաքիան կառավարել։ Թենսիֆաթ բսեելով Ճիսր-Շուչայի թահրիրաթ միւսաիրէին Անթաքիա դրկելով, Անթաքիացիը Քիլիս դրկելով, տարիներէ ի վեր, նոյնիսկ հին ժամանակէն, պաչտօնէ արտաքսուած մալ միւսաիրներ կրկին պաչտօնի հասցնելով բարենորոգում և Սահմանադրութիւն գործադրուած չըլլար։

ԽԱՂԵՐԵԱՆ ԲԵԻԵՌԱԳՐԵՐ

1. Այս երկրորդ գլխով կ'ուզենք խօսիլ Պալղարեան բեւեռագրութեան վրայ, որ թէև հայկական գրութեան մէջ երեւալու բացարձակ իրաւունք չունի, բայց իբրեւ Հայաստանի մէջ դարերով ապրող ժողովուրդի մը գիրը, արժանի է մեր մասնաւոր ուչադրութեան։

Ամենանչին անձ՝ որ այս բեւեռագրերուն վրայ ուչադրութիւն է դարձուցած, Խորենացին է։ Սա՝ նկարագրելով Վանայ լճերը և անոր վրայ գտնուած բազմաթիւ բեւեռագիրը արձանագրութիւնները, կը պատմէ թէ ա՛ն բոլորը Ասորեստանցոց Շամիրամ թագուհիին ձեռակերտն է, ուստի և գրուած ասորեստաներէն։ Սհասակիկ իր բառերը։ «Իսկ զամենայն երեսս քարին իբր գրչաւ զմամ հարթեալ, բազում գիրս ի նմա գրեաց, որոց հայեցուածն միայն զամենայն ոք ի զարմանս ածէ։ Եւ ոչ միայն այս, այլ եւ բազում տեղիս յաչխարհին Հայոց արձանս հաստատեալ, նովին գրով յիչատակ ինչ հրամայէ գրել։ և բազում տեղիս սահմանս նովին գրով հաստատէր (Խոր. Ս. ժգ)։»

Նոր ժամանակներէն առաջին անգամ Սէն-Մարթէն ուչադրութիւն դարձուց Խորենացւոյն այս տեղեկութեանը վրայ։ Դիտուններու յորդորանքով Ֆրանսական կառավարութեան կողմէ Հայաստան ուղարկուեցաւ Շուլց քառղիչը, որ 1828 թուին Վան գալով, նոյն քաղաքին ու անոր չրջակայքն ներսն մէջ գտաւ 39 խալդեան բեւեռագիր արձանագրութիւններ։ Շուլց պատրաստեց այս արձանագրութեանց ընդօրինակութիւնները, բայց ինք չուտով սպանուելով բարբարոս քուրդերէն, իր ալխատութիւնները կորուստի մատնուեցան։ Ֆրանսական դեսպանի և հիւպատոսի սիպմամբ միայն՝ քանի մը ժամանակ յետոյ կարելի եղաւ ձեռք բերել այս ընդօրինակութիւնները, որոնք վերջապէս 1840 թուին Ժուռնալ Ազիաթիք թերթին մէջ (Թիւ 52) հրատարակուեցան։

Այս արձանագրութեանց ընթերցանութեամբ և լեզուով հետաքրքրուելով գիտնականները, զանազան մեկնութիւններ տուին։ Հինքս անգլիացին համարեցաւ արիական ծագումէ և հայերէն (1848)։ Մորթման, որ ուրիշ նոր Խալդեան արձանագրութիւններ ալ գտաւ, կարդաց և թարգմանեց ասորեստանեան բեւեռագրերու օգնութեամբ և հայերէն լեզուով (1872)։ Սակայն այս մեկնութիւնները իրրեւ թիւր ու անարժէք մերժուեցան գիտնականներէն։ Ուզղագոյն մեկնութիւնը, որ այժմ ընդունուած է գիտութեան մէջ, տուաւ Սէյս անգլացին, որ նոյնպէս ասորեստանեան բեւեռագրերու օգնութեամբ կարդալով զանոնք, առանց հայերէնի օգնութեան դիմելու, լոկ արձանագրութեանց համեմատական ուսումնասիրութեամբ թարգմանեց զանոնք, կազմեց համառօտ բառարան մն։։

Այսպէս ստեղծուեցաւ Հայաստանի բեւեռագրութեանց գիտութիւնը։ Կատարուեցան նորանոր հետազօտութիւններ՝ նոր արձանագրութիւններ երեւան հանելու համար։ Այս հետազօտութեանց մէջ մեծ մաս ունին Միսրոք եպս. Սըմբատեան, և մանաւանդ Պէլք և Լէման գերմանացիները, որոնց չնորհիւ այժմ երեւան հանուած են մօտ 200 արձանագրութիւններ։

Արձանագրութեանց վերծանութեամբ երեւան եկաւ նաև Հայաստանի հնագոյն վիճակին պատմութիւնը. տեսնուեցաւ թէ մեր երկրին մէջ՝ այս հնագոյն ժամանակներուն՝ կ'ապրէր Խալդի կամ Խալդեանք անուամբ ոչ հնդեւրոպական ժողովուրդ մը, ցեղակից Կովկասեան զանազան ազգերուն։ Խալդեանց տիրապետութիւնը տեւեց մինչեւ Զ. դար, երբ Հայերը Հադիասաններն գալով նուաճեցին այս երկիրը և իրենց սեպհականելով զայն, գործածեցին Հայասան։ Այս չրջանը՝ որ այս արձանագրութիւնները կ'ընդգրկին, կը սկսի Ն. Ք. Թ. դարէն և կուգայ մինչեւ Զ. դար, պարունակելով Խալդեան 15 թագաւորներու պատմութիւնը. այն է՝ Արամէ, Լուտիպրիս, Շարիտուր Ա., Խոզուինիս, Մինուա Ա., Սրգիստիս Ա., Շարիտուր Բ., Ռուսա Ա., Արգիստիս Բ., Ռուսա Բ., Երիմինա, Ռուսա Գ., Շարիտուր Գ., Իրկուսա և Մինուա Բ. Այս թագաւորներն են, որ չչխելով լայնածաւալ Խալդեանի վրայ, չամաւորէն կը կառուչին ասորեստանեան թագաւորներու հետ, իրենց անկախութիւնը պաչտպանելու համար։ Մինուասէն եաքը արձանագրութիւնները կը լռեն, որովհետեւ չուտով Հայերը գալով՝ կը չնչեն Խալդեան թագաւորութիւնը։

2. Խալդեան բեւեռագրական գրութիւնը ասորեստանեան բեւեռագրութեան հարազատ նմանութիւնն է։ Երկու ամենահին արձանագրութիւնները, որ կը պատկանին Շարիտուր Ա.ին (Թ. դարի սկիզբէն), գրուած են ասորեստանեան բեւեռագրական նչաններով։ Ակէ կրնանք հետեւցնել թէ Խալդեան թագաւորներու մէջ Շարիտուրն է՝ որ ծանօթանալով ասորեստանեան բեւեռագրութեան հետ, առաջին անգամ գաղափար յղացաւ պատմական դէպքերը արձանագրելու, ուստի Ասորեստանէն բերել տալով ասորեստանցի բեւեռագրողներ, քանդակել տուաւ ատոնց այս երկու արձանագրութիւնները։ Բեւեռագրողները գործածեցին իրենց մայրենի լեզուն։

Սակայն չուտով բեւեռագրութեան արհեստը սորվեցան նաև տեղացի վարպետները, այնպէս որ այնուհետեւ խալդական լեզուն դարձաւ Խալդեան բեւեռագրութեանց սովորական լեզուն, և այս լեզուով են գրուած մեզ նպաստել բոլոր արձանագրութիւնները՝ առանց բացառութեան։

Պէտք է նկատել սակայն որ ասորեստանեան բեւեռագրութեան ոճը Խալդիոյ մէջ կատարելի փոխ չառնուեցաւ. այլ տրուեցաւ անոր այնպիսի փոփոխութիւն մը, աւելի ճիշդ այնպիսի կատարելագործութիւն մը, որ նոյն չափազանց դժուար դրութիւնը դարձաւ չատ աւելի դիւրին և չատ աւելի գործնական։

3. Ասորեստանեան բեւեռագրութեան այբուբենը կը պարունակէ 329 նչաններ. ատոնք կը բաժնուին երկու տեսակի. ա. գաղափարանչաններ և բ. վանկանչաններ։ Գաղափարանչանները ամբողջ բառ մը կ'արտայայտեն ինչպես քաղաք, երկիր և այլն։

Վանկանչանները այնպիսի նչաններ են՝ որոնց արժէքը վանկ մը միայն կը ներկայացնէ զոր օրինակ. ա, նա, քու։

Հ. Յ. ԱՃԱՌԵԱՆ

(Հանդէս ամսօրեայ)

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՀՈԳԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

Կարա-Մուրզայի, եկմալեանի և ուրիշներու գործունէութիւնը հայկական երգեցողութեան ապագային մէջ՝ մեծ յոյսեր կը ներչնչէր, որ կարճ միջոցի մը մէջ հայրենակ բոլոր չրջանները կ'ուզենան երգեցիկ խումբեր և առնազադակ մեր մէջ կը զարգանայ երգական գրականութիւնը թէ՛ խմբական և թէ՛ սեղոյն երգեցողութեան համար։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՍՆ ՎԱՀԱՆԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏԻ
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՍՆ ՎԱՀԱՆԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹՅԱՆ

Ընդհանուր

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՍՆ ՎԱՀԱՆԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՍՆ ՎԱՀԱՆԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՍՆ ՎԱՀԱՆԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՍՆ ՎԱՀԱՆԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՍՆ ՎԱՀԱՆԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒԹՅԱՆ

կան նախարարութիւնը զինուորական խորհրդականի մը պէտք ունի, քանի որ բոլորովին զինուորական գործերու համար է։ Ուրիշ մէպուռներու կողմէ ալ թեր ու դէմ կարծիքներ յայտնուելէ յետոյ, օրինագիծը քուէարկուեցաւ, սապէս բարեփոխուելով.

«Խորհրդական մը, զինուորական գործերու մէջ նախարարին օգնելու պաչտօնով, կ'անուանուի պատերազմական նախարարութեան համար, ամսական 7500 ղրուշով։»

Ժողովը յետոյ ձեռք առաւ մինաչընորհներու օրինագիծը՝ Մերակոյսին կողմէ վաւերացած։ Եպարքոսը, որ ներկայ էր, երկար ճառով մը նախ պարզեց նախորդ ռէժիմին սովորութիւնները՝ մինաչընորհներու եւ ձեռնարկներու արուելու մասին, ինչ որ գործադիր մարմինը կը կատարէր, խորհրդարան չգտնուելուն համար. ուստի պէտք ցոյց տուաւ Սահմանադրութեան հրապարակութենէն եաքը ատոր վերաբերող օրէնք մը հաստատուի։ Ցիչեց Լինչի լինգրոյն համար Մէպուսական ժողովին մէջ կատարուած վիճաբանութիւնները եւ այն ատեն տրուած որոշումը թէ գործադիր իշխանութեան իրաւասութիւնները՝ մինաչընորհներ տալու մասին։ Այսօր կը ներկայացնեմ այդ օրինագիծը որ նկատողութեան առնուած է նախարարաց Խորհուրդին մէջ։ Դոկիմը որոշած է Խորհրդարանին հաւանութեանը ներկայացնել ո՛չ միայն ելմտայոյզին հետ առնչութիւն ունեցող մինաչընորհները, այլ նաև անոնք որոնց հետեւանքով ընդհանուր օրէնքները պիտի փոխուին, հասոյթի փոփոխութիւն մը առաջ բերելով եւ կամ ընդհանրապէս մինաչորէն պատասխանատուութեան մէջտեղ յայտարարել թէ խափանցուցումն եւ հաչութեան մասին Դոկիմին հետեւած քաղաքականութեան համաձայն, եռ կ'առնէ պատասխանները ծրագիրը։

Որոշուեցաւ չորեքշաբթի օրակարգը անցընել երկու տեղեկագիր, մէկը զինուորական յանձնաժողովէն արուած՝ մարզանամարի տաւմարներու մէջ չարձանագրուած անձերու ապօրէն կերպով վկուսոր առնուելու մասին, և միւսն ալ ելմտայոյզի յանձնաժողովէն անտառներու և հանքերու նախարարութեան ելմտացոյցին մէջ կատարուած գլուխներուն մէկ քանի փոփոխութեանց մասին։ Զինուորական յանձնաժողովին անդամ Թահիր պէյ յայտարարեց թէ յանձնաժողովը ուարատած է իր ուսումնասիրութիւնը զինուորագրութեան օրէնագիծին նկատմամբ, որով զիսոզուածները ունեցող իր պաչտօնակիցները կրնան հիմակուընէ դիմել նոյն յանձնաժողովին։

Առտանը ժամ մը փակուելէ եաքը վերսկսին բացուեցաւ։ Մարզանամարի վկուսոր կանոնագրին վիճաբանութիւնը չարուեցաւ, որ բաւական տեւեց։ Ոգեւորիալ վիճաբանութեան մը պատճառ եղաւ Ծրգ յօդուածը, որ կը վերաբերի օտար հպատակներու տրուելիք բնակութեան արտօնագրին։ Այդ յօդուածը վերադարձուեցաւ յանձնաժողովին՝ արտաքին գործոց նախարարութեան մէկ պաչտօնատարին ներկայութեանը նկատողութեան առնուելու համար։ Մինչև Ցրդ յօդուածը նկատուածութեան առնուելով յանձնաժողովին վերադարձուեցաւ։ Առտանը փակուեցաւ ժամ 11½ին մօտ։

ԱՏԱՆԱՅԻ ՀՐԿԻԶԱԼԵՐՈՒՆ ԴԱՏԸ

Առջի օր Սահեւարական խոան գահարանի առջեւ տեղի ունեցաւ Ատանայի հրկիզասներուն դատին չարուեանութիւնը՝ Իւնիոնի դէմ։ Նախ ապահովագրական Ընկերութեան կողմէ խօսեցաւ պաչտպան փոստարան Մ. Թուզէ, որ իր ընկերը Մ. Պարոյեանի պէս չկրնաց ապացուցանել թէ՝ Ատանայի մէջ տեղի ունեցածը հէնօր էր, որով Ընկերութիւնը չկրնար վճարում ընել։ Ժամը 10ին երբ փոստարանը ատարած էր իր պաչտպանութիւնը, դատարանը ուզեց յետաձգել դատավարութիւնը, սակայն հրկիզասներու պաչտպան փոստարաններէն Խորէնեան և Մանուկեան Գիւրիպեան էֆ.ներ պնդեցին թէ՝ ասանկ կարելի չէ դատ մը պէտք չէ ձգձգուի և կարելի եղածին չափ չուտ ատարուի։ Դատարանը հատնեցաւ դատավարութեան չարունակութեանը և ընկերութեան միւս փոստարանը Մ. Պարոյեան խօսք առնելով՝ խօսեցաւ թնդրին օրինական կողմին վրայ։ Ժամը 11ին, երբ փոստարանը դեռ չէր ատարած իր խօսելիքները, դատարանը ուզեց յետաձգել պաչտպանողական նպատակով։ Հետեւաբար Սպգ. Ժողովը նիւս չարունակութիւնը։ Խօսքովանեցաւ, որ դատարանը պարտաւոր է լսել փոստարանը՝ մինչեւ որ իր պաչտպանողականը ատարէ. սակայն դատարանը նկատի չառաւ այս պիտողութիւնը և 8 օր յետաձգեց դատավարութիւնը։

Ագգային Լուրեր

ԶԷՅԹՈՒՆԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

Մարաչի Առաջնորդ Տ. Մկրտիչ Սրբ. Վեհապետեան հեռագրաւ պատասխանած է Ս. Պարոյեանը Հօր հարցումհեռագրին թէ Զէյթունի առաջնորդ Տ. Վաղարչակ Վ.ը Ատանայի պատերազմ. Առեանին օրհնութեամբ է որ Մարաչ փոխադրուած է։ Միւս կողմէ Զէյթունէն անընդհատ բողոքներ և դանգատներ կը հասնին Պարոյեարեան, որոնք անպատճառ իրենց առաջնորդին վերադարձը կը պահանջեն։ Պատրիարքարանի կողմէ հարկ եղած դիմումները պիտի ըլան կառավարութեան մօտ։

ԵՐԻՒԱԶԷՄԻ ԽՆԴԻՐԸ

Երուսաղէմէն տեղւոյն Հայոց մրիթարը կը հեռագրէ Պատրիարքարան թէ՝ վանք մանողները, —այսինքն Տեղապահը, Պարգեւ էֆ.ն և հետեւորդ վարդապետները—, դէչ մտադրութիւններ ունին, և ուրիշ կարգ մը անպատչաճ խօսքեր կ'ընէ անոնց նկատմամբ, որմէ կը հասկըցուի թէ ըմբոստ վարդապետներուն կողմնակից է ինք։

** Ըմբոստ երեք վարդապետներուն մասին, որոնց վանքէն արտաքսուած ըլլալը գրած էինք երուսաղէմի կառավարիչը հետեւեալը հեռագրած է ներքին գործերու նախարարութեան. «Եաճպալի գայմագամութենէն տեղեկութիւն առնուեցաւ որ, երեք ծանօթ վարդապետները այսօր Պէյրութէն Մարիկի չոգենաւին ապրարմա ըլլալու համար ուռկան չոգենաւով և բոլիսի մը հակոզութեան տակ Պոլիս ղրկուեցան»։

ԿԻՄՆԱՆՆԵՐ որ եպարքոսը և միւս նախարարները այս չաբթու մէջ Պատրիարքարան գալով փոխադարձ այցելութիւն պիտի տան Ս. Պատրիարք Հօր։ Սուզին պէյ այս ուրիւ երեկ այցելութիւն տուաւ Պարո. Փափազեան Ս. Հօր։ Զրոյց կայ նաեւ որ ներքին գործերու նախարար Թալէաթ պէյ այսօր Ս. Պատրիարքին այցելութիւն պիտի տայ։

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՆ Խորհուրդին յայտարարին վրայ Խոան Ժողովը վաւերացուցած էր Դպրոցասէր Տիկնոջ ընկերութեան կանոնագիրը։ Ս. Պատրիարքը հրամայեց որ Օրհնութեան կնդակ մը պատրաստուի արուելու համար նոյն ընկերութեան։

ՇԱՊԻՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻՆ հասած լուրերէ կ'իմացուի որ տիւզական իշխանութիւնը չուզեր ճանչնալ այն վարժարանները որոնք Մէարիֆին պրոուած պրօճագիր չունին, մինչդեռ ուրիշ տեղեր կը ճանչցուին ըստ օրինի։

ԳԱՀԻՐԷի Հայոց բարեգործական ընդհ. միութիւնը չնորհակալութեան ղեր մը ղրկած է Պաարիարքարան, ակէ առաջ իրեն ղրկուած Օրհնութեան կնդագիին համար։

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻՆ Առաջնորդ Տ. Զաւէն Ծ. Վ. Տ. Եդիսեան Սպգ. Պատրիարքարան ուղղուած գրով մը կը խնդրէ որ Սուրէն Վ.ը Տիգրանակերտ ղրկուի իբրեւ իրեն օգնական։ Պատրիարքարանի կողմէ որոշուեցաւ հարկ եղածը գրել Դպրեվանքի տեսուչ Տ. Մեսրոպ Ծ. Վ.ի որպէսզի պատշնութիւն տայ Սուրէն Վ.ին Դպրեվանքին միկելու։

ԲԱՂԷՇԷՆ կը գրեն Սպգ. Պատրիարքարան թէ Քաղաքական ժողովի տմրողջ անդամներուն և Գաւառ. Ժողովի ալ մէկ անդամին ընտրութիւնը կատարուած է և տեղւոյն հաւհամար կարող Առաջն. տեղապահի մը փութացուիլը կը խնդրեն Սպգ. Պատրիարքարանէ։

Ս. ՊԱՏՐԻՈՒՐՔ Հայրը հեռագրեց Վանի Առաջնորդարանին թէ տեղւոյն կառավարիչ Պէքիր Սամի պէյի նկատմամբ տեղւոյն Առաջնորդարանէն ըստացուած բարի վկայութիւնները ներկայացուած են Բ. Դրան, ուր եւս համակրութեամբ խօսուած է անոր նըկատմամբ և խոստացուած է պաչտօնի վրայ պահել զայն։

ԲԵՆԵՐԻՊՈՒՐկի Հայոց Թաղական Թարհուրդին նախագահ Պ. Ն. Աւետոն կը գրէ Պատր. Փոխանորդ Հօր որ Խորհուրդը որոշած է Թբգատայ կարօտեալներուն տրուելիք նպաստները իր մէ հատաքել և Մուշի մէջ վարժարան մը պահել և կը յայտնէ նաև թէ կարելի չեղաւ ընդունիլ իրր «ժառանգաւորս»ներ, այլոնք կղերականութեան պաչտաւտուղներ և Դպրեվանքն ալ ըստ առաջնոյն վերածուի «ժառանգաւորաց» վարժարանի։

ԱՆՈՒՍԷՆ կը գրեն թէ ասկէ առաջ տեղւոյն մէջ սպանուած Վանեցի երիտ պանդուխտներու և Տումանցի ձիապան Մկաք Օֆիկեանի սպանիչը եղող քիւրտ ոճրագործներէ ոմանք ձերբակալուած են։ Այս մասին հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հասնին։

«Ոճիրը տեղի ունեցած է Աղճավէրանի տակ Ղուզր (կիրճ) կոչուած տեղը։ Ոճրագործները թուով 12 անձեր են որոնցմէ ակնյայտնի աւազակ բարբարոսները են Հորմզանցի Օղոյի Սլոյի լամուկները ու Վատիի լամուկ Սմար, Ահմօյէ Դրէմը, Սատիի լամուկ Շաֆգին և այլն։

Հորմզանցի հայ-տաճիկ կին մը հղելութիւնը հրապարակ հանելով ըսպանութեան լուրը կը տարածի մօտակայ գիւղերը։ Նախ Խոտացի տղայ մը կը լրտեսէ դիակները, բայց հազիւ հաղ փախուստ տալով կ'ազատուի։ Վերջէն երբ կառավարութիւնը կը հասկնայ խումբ մը զօրք կ'ուղարկի այնտեղերը և գաւառին ամբողջովին երեւան գալով ոճրագործներէն կը ձերբակալուին տասչէ հոգի երեք անձեր։ իսկ մի քանիսը փախուստ տուած են Մանազկերտ։ Հասանանցի ցեղապետ Եուսուֆի որդիք հաղարապետ Խալըլի և իր եղբայր Տահրի մօտ ապաւինելով։

Կը կարծուի թէ մինչեւ 17,00 լիրայի ոսկեղէն և կանխիկ դրամ ունեցած են սպանուածները։»

ՄԻԱՑՆԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ հրատնդ տուած է իր կարնոյ տեսչութեան որպէսզի յառաջիկայ ամրան արձակուրդին ատեն տմառնային վարժարան մը բացուի հոն, բոլոր այն ուսուցիչներուն համար որոնք կը պաչտաւվարին Միացեալի դիւղական վարժարաններու մէջ։ Դասընթացքներ պիտի ըլան մանկավարժական և դիւղատնտեսական։ Պիտի դասախոսեն Տիսոյ Մինաս և Սանասարեան վարժարանի ուսուցիչներէն քանի մը մանագիտներ։

ՄԻՐՈՒՆԷՆ Տիկին Վերժին Էքսէրճեան և Յ. Օպագեան մեզ կը գրեն իմացնելու համար թէ Իպլիրի Կիլիկեան որբանոցի մանուհիներ առնուազն Մերսին էֆ. Աղնաւորեան ղրկած է 310 զոյգ ղուլպայ և 16 ծրար ծնրակաց։ Նամակագիրները չնորհակալ կը յայտնեն Աղնաւորեան էֆ.ի և Օր. Պալապանեանի որոնք Ջանքերնին չխնայեցին օրբերը ուրախացնելու համար։

ՅՈՒՌԱՍԻԿՍԻ չորեքշաբթի գիչեր Գատըգիւղի Թատրոնին մէջ Աբէլեան-Արմէնեան-Զարիֆեան խմբին կողմէ պիտի ներկայացուի Փրանսացի հեղինակուած Թատերագէտ Սարասի մեծ դրամը ՀԱՅՐԵՆԻՔ որ այնքան ընդունելութիւն գտաւ ուրիշ քանիցս ներելութիւն գտաւ ուրիշ քանիցս ներկայացուած է և տեղւոյն հասարակութիւնը որ այնքան ընդուն

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՍԱԿԱՐԱՆ

2 Փետրուար 1910

Օսմ. ջոնսօլիտե բացուեցաւ	Ղրչ.	103 34½
» » ամենէն վար	»	103 33
» » բարձր	»	103 36
» » գոցուեցաւ	»	103 33
Երկաթուղի բացուեցաւ	Ֆր.	216 26½
» ամենէն վար	»	216 37½
» ամենէն բարձր	»	216 75
» գոցուեցաւ	»	216 37½
Օսմ. Պանքա	Լ. Օ.	20 30
Շերքեթի Խայրիյէ	» »	40
» » Համիտիյէ	» »	4 12½
Թրամվայ բաժնեթուղթ	»	9 02½
» ժուլիանա	» »	4 82
» պարտատոմսեր	Ֆր.	490
Անատոլուի երկթ. բժնեթղթ.	»	527
Պալիա Գարաատըն	»	430

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

Պէչլիք	103 20
Մէթալիք	100
Մէճիտիէ	108 9
» մանրուք	104 35
20 ֆրանքնոց	87 20
Անգլ. Ոսկի	110 6
Բօլ Էմիերիալ	90 20
20 մարքնոց	107 20
Ռուպլի	8 85

ՊԱՏՄԱՆՔ «ՀԱՑՐԵՆԻՔ»Ի

Բաժնեգիրները վճարելի են բացարձակապէս կանխիկ։ — Ընտրագուած բաժանորդագրութիւնը խոկոյն կը դադրին։ — Դրամի ուղարկման լաւագոյն միջոցն է ՄԱՆՏԱ—ԲՕՍԹՐ։ — Դրամի փոխարէն նամակագրուիլ ալ կ'ընդունուի՝ 105 ղ.ֆ նամակագրուիլը 100 ղ.ֆ հաշուով։ — Դրամի ուղարկման ծախքերը բաժանորդագիր կը պատկանին։ — Թերթին պատճառական ատացագրերն փոխարէն եղած վճարումները միայն օրինաւոր են։ — Ամէն տեսակ անհատական կամ չանու վերաբերող յանուններ վճարումով են և առանձինն կը սակարկուին։ Ձրի են միայն հանդուցեալներ։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Ա Զ Գ

«Բրիօրիթէ Թօմպաք 4%» օսմանեան բաժնեթղթեր ունեցողներուն կը յանձնուի որ, 1910 Փետրուար 1/14էն սկսեալ՝ թիւ 34 կարնը, որու վճարօր նոյն թուականին է, ինչպէս նաեւ միւսներուն փոխանակութեան այն պարտատոմսերը, որ վերջին Յունուար 1/14ին ժամերէն եղած են, պէտի ընդունուին Օսմ. Կայսերական Պանքային կալաթայի գիշէներէն։

Ի փոխարէն կարոններու և պարտամուհրներուն, որ պէտք է ներկայացուին թուաբերկու ցուցակներով, տեղերուն պիտի յանձնուի ստացագիր մը, որ գանձման պէտք է ներկայացուի տրուելէն տասը օր ետքը, Օսմ. Կայս. Պանքային կալաթայի մնատուր։

Կ. Պոլիս, 2 Փետր. 1910. 12—6

ՏՈՔԹ. Լ. ՃԻՆԿԷՕԶԵԱՆ

Վկայել Բաստուխ համալսարանէն։ Տարիներով աշխատած է Բարիզի նշանաւոր հիւանդանոցներու (Նեքեր, Սէն Լուի) և հռչակաւոր Տիէօլաֆուա և Վիտալ Բուֆէէօռներու գլխիգներու մէջ, կը դարմանէ ամէնայն խնամքով և բժշկական Ակադեմիայի կողմէ ընդունուած մեթոտներով, ներքին և ծննդական գործարանաց հիւանդութիւններ։

Հիւանդ կ'ընդունի — բացի կիրակի օրէ — մինչեւ կէս օր, Պապ Ալի ճաստէսի, Իպրահիմ Նապիճ մեծ դեղատան։ իսկ կէս օրէ վերջ 2-6 (ը. ա.) իր տունը, Բերա, Թոփսիմ փողոցի դէմ, Թարլա Պաշի, Թաւլուպա փողոց, թիւ 2։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՕՐԻՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԱՀՆԱԶԱՐ

Անատոլուի Օսմանեան Երկաթուղի

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ Հայտար-Փաշայի եւ Բեւնիկի միջեւ երթեւեկող կառախումբերու

1909 Նոյեմբեր 1 (Ն. Տ.) երկուշաբթի օրէն սկսեալ

		Առտու					Երթ	Իրիկուն					
Կամուրջ	մ.	4 05	2 16	3 49	4 08	5 50		7 05	8 28	9 55	10 45	11 47	12 02	1 18
Հայտար-Փաշա	ժ.	4 25	2 36	3 39	4 28	6 10		7 25	8 48	10 15	11 05	11 37	12 22	1 38
Գըզըլ Թօփրագ	»	4 42	2 —	2 41	3 43	4 33	6 15	7 30	9 —	10 20	11 10	11 42	12 27	1 43
Ֆէնէր Եօլու	»	4 51	— —	2 49	3 51	4 41	6 23	7 38	9 09	10 28	11 18	11 50	12 35	1 51
Կէօզ Թէփէ	»	4 54	2 41	2 53	3 55	4 44	6 26	7 41	9 13	10 31	11 22	11 53	12 38	1 54
Իրէնքէօյ	»	4 58	— —	2 57	3 59	4 48	6 30	7 45	9 19	10 35	11 26	11 57	12 42	1 58
Պօսթանճը	»	2 03	2 21	3 03	4 02	4 53	6 34	7 49	9 25	10 39	11 30	12 02	12 46	2 02
Մալթէպէ	»	2 10	2 32	3 11	ժմ.	4 59	6 40	7 55	9 34	10 45	11 36	12 08	12 52	2 08
Գօրթալ	»	2 22	2 44	3 23		5 07	6 49	8 03	9 46	10 54	11 45	12 16	1 01	2 16
Բէհնիկ	ժ.	2 34	2 57	3 33		5 18	6 59	8 14	10 —	11 04	11 55	12 26	1 11	2 26
		2 41	3 07	3 40		5 25	7 06	8 21	10 10	11 11	12 02	12 33	1 18	2 33

		Առտու					Դարձ	Իրիկուն					
Բէհնիկ	մ.	12 44	1 27	2 07	3 07	4 17	5 01	6 33	8 07	9 27	10 27	11 29	12 44
Գօրթալ	»	12 51	1 34	2 14	3 15	4 24	5 16	6 40	8 15	9 34	10 38	11 36	12 51
Մալթէպէ	»	1 —	1 43	2 24	3 26	4 33	5 30	6 50	8 24	9 44	10 52	11 46	1 01
Պօսթանճը	»	1 08	1 51	2 33	3 34	4 41	5 41	6 58	8 32	9 52	11 03	11 54	1 09
Իրէնքէօյ	»	1 17	2 01	2 42	3 44	4 51	5 52	7 08	8 41	10 04	11 13	12 04	1 18
Կէօզթէպէ	»	1 21	2 05	2 46	3 48	4 55	5 57	7 12	8 45	10 05	— —	12 08	1 22
Ֆէնէր Եօլու	»	1 25	2 10	2 51	3 53	4 59	6 02	7 16	8 49	10 09	11 23	12 12	1 26
Գըզըլ Թօփրագ	»	1 28	2 13	2 54	3 56	5 02	6 06	7 19	8 52	10 12	— —	12 15	1 29
Հայտար-Փաշա	ժ.	1 36	2 21	3 02	4 04	5 10	6 15	7 27	9 —	10 20	11 33	12 23	1 37
Կամուրջ	մ.	1 42	2 26	3 07	4 09	5 15	6 25	7 32	9 05	10 27	12 —	12 28	1 43
	ժ.	2 02	2 46	3 27	4 29	5 35	6 45	7 52	9 25	10 47	12 20	12 48	2 03

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1831 Մարս 20ի Կայս. Ուխազով արօգնեալ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեդեսպուրկ

Ընկերութեան ապահովագիրը, Մեծ Մոռսկա 27

Դրամագլուխ ամբողջովին վճարեալ 10,666,666 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար աւելի քան 187,322,000 »
1907ի հասոյթ 83,232,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է 581,115,000 »

Ընկերութիւնը չափ նպաստաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ հրդեհի, ծովային վտանգներու և ամէն տեսակ արկածներու դէմ, կեանքի բազմազան թարիֆաներ անմրցելի և բոլորանոցներու անհամեմատ, անկաշկանդ պայմաններ։— Նաև, երկաթուղիով և չոգենաւով ճամբորդութեանց արկածներու և նոյն իսկ ապակիներու կոտրելուն դէմ ապահովագրութիւններ։ Դիմել Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ագաբեան խան, Վոյվոտա փողոց, Գալաթիա,
Պոլսոյ Գործակ. Ասիր էֆ. փողոց, Տիլեկ Զաալ խան, թիւ 26, Դ. ԱՐԱԳԵԱՆ Տնօրէն Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին
Ա. ՀԵՒՐՄԻՒԶ

DEUTSCHE BANK

ՏԷՕՅՉԵ ՊԱՆՔ

ՊԵՐԼԻՆ

Հիմնեալ 1870ին

Դրամագլուխ ամբողջովին վճարեալ	Մարք	200,000,000
Պահեստ ի վերջ 1908ի		103,699,000
Շահաբաժինք 1899էն 1903, 11%, 1904էն 1908 12%		

Մասնաճիւղք՝ Պրէմէն, Տրէզտէն, Ֆրանքֆօրդ, Համպուրգ, Լայբցիկ Միւնխէն, Լոնտոն, Նիւրեմպէրկ, Վիսպատեն։
Մասնաճիւղ ի Կ. Պոլիս։

Գլխաւոր կեդրոն Կալաթա, Վոյվոտա փողոց, 25-27, Անատոլուի Երկաթուղիի ընկերութեան պաշտօնատունին մէջ (որ չմնուելու վրայ է)։

Գործակալութիւն Պոլսոյ կողմը, եւ առժամեայ գրասենեակ Տնօրէնութեան, Պամպճեան Խան, Ասիր էֆ. Բիթիւշանէ փողոց։

Մնատուկը բաց պիտի ըլլայ ժամը 9ուկէսէն 4, ուրբաթ օրերը 9ուկէսէն 1։

Տէօյչէ Պանքին Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղը կ'ըզգաղի ամէն տեսակ Պանքայի գործողութիւններով։—Հաշուընթացներ կը բանայ։ Ի տես կամ պայմանով վճարելի գումարներ կ'ընդունի։ Հաշուընթացով փոխառութիւն կ'ընէ եւ բաշխառութեան փոխարէն։— Թուղթեր կը գնէ։— Ներքին գաւառներու եւ արտասահմանի ամէն կարեւոր հրապարակներու վրայ չէք եւ փոխանակագիր կը գնէ ու կը վճառէ։— Կուտայ վարկի նամակներ, վճարման հրամաններ, թէ՛ գրով եւ թէ հեռագրով, աշխարհի ամէն կարեւոր հրապարակներուն վրայ։— Ամէն երկիրներու մէջ կը գանձէ մուրհակներ ու առնելիքներ։— Ապահանքներու ներծծման համար վարկ կը բանայ առեւտրական թուղթերով։— Կ. Պոլսոյ եւ օտար Սակարաններու մէջ արժեթուղթեր կը գնէ ու կը վճառէ։ —Արժեթուղթեր ի պահ կ'ընդունի։

Ժ. ԿՐՈՒՎԷԼ, Հ. ԱՐՔԱՆՊՈՒՐ ԵՒ ԸՆԿ

ԹԱՐԹԶ

ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՄԲ

ՋԵՌՈՒՑՈՒՄ. ՀՈՂՄԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ. ԶՐՀԱՆՆԵՐ

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ

ՄԻԱԿ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՈՐԾԱԿԱԼ

ՄԻՐԶԱ ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԵԼԵԿՏՐԱՄԵՔԵՆԱԳԷՏ ՃԱՐՏԱՐԱԳԷՏ

Կիւմիւշլիւ-խան, Թ. 6, Կալաթա

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 Օգս. 2/14 ԵՒ 1320 Սէֆ. 20 ԹՈՒԱԿԻՐ ՖԷՐՄԱՆՈՎ

Դիմել Ընկերութեան կեդր. Գրասենեակը, Գալաթիա Նալը խան, Հէզարֆէն փողոց, թիւ 14, Քօնբէրթիվ վճառատան դիմաց կամ հեռեւեալ հասցէներուն։

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի եզնի ճամփի հրապարակ։
» Մ. Ի. Սաաոք, Շէյխ-իւլ-Իսլամ խան, Պահչէ Գաբու թիւ 10։
» Ապտի պէյ և Ընկ. Վէզնէճիլէր փողոց։
» Պ. Ս. Սմիւռղուլու, Էմին-Էօնիւ Պահչէ Գաբու, Իզմիր փողոց։
Գալաթիա, Սիւլէյման Շուէկայի հրապարակ։
» Մ. Ա. Անդրէա, Մօտա ճաստէսի.

Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի։
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց։
Շիշլի, Մ. Է. Ռօսի, Պէօյիւքտէրէ ճաստէսի, թիւ 137։
Գալաթիա, Մ. Ա. Բերեանց, թիւ 12 Թիւնէլ խան։
Մեծ Կղզի, Րէսուլ էֆ.։
Մոդրիդիւղ Մ. Ա. Անկելիտէս, կայազանի հրապարակ։
Սան Սթեֆանօ, Քիւչէճեան էֆ.։

Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

Banque Russe

POUR LE COMMERCE ETRANGER

ԱՐՏԱՔԻՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ՄԱՍՆԱՒԱՐԻՂ Կ. ՊՈԼՍՈՑ

ԱՌԺԱՄԵԱՑ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՔ

Կալաթա, Վոյվոտա փողոց, Ասալէք խան

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՔ

Կալաթա, Վոյվոտա փողոց
Օսմանեան Կայս. Պանքային դիմաց

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՔ Ի ՍԹԱՄՊՈՒԼ

Սուլթան Համամ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Ի Մ. ԲԵԴԵՐՊՈՒՐԻ

Հիմնուած 1871ին

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 30,000,000 ՐՈՒԲԼԻ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՔ

Ի Բարիզ, Լոնտոն, Ժընովա

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՔ Ի ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Աքչբման, Արխանկէլ, Աստրախան, Բագու, Էկատերինոսլաւ, Էլիզաւեթգրատ, Ռչեւսն, Ռիբկ, Քօզլօֆ, Քրեմէնչուկ, Մոսկուա, Նիքօլայեֆֆ, Նիժնի-Նովկորօտ, Նօվօրօսիսք, Նիքօլայեֆֆ, Օռէսա, Օմսք, Բէլբմ, Բօլլօվա, Ռիկա, Սարատօֆ, Սիմֆիրոսք, Սիմֆէրօպօլ, Թօմսք, Թիւմէն, Վէլիքի-Ուսթուդ, Վիսոցքա, Վօլօգտա, Վօռնէժ։

Պանքայի և Սակարանի ամէն տեսակ գործառնութիւններ կ'ընէ։ Ապրանքի վրայ դրամ փոխ կուտայ։ Ցանձն կ'առնէ ապրանքներ ծախելու յանձնառուներէ։

Նպաստաւոր պայմաններով վարձու կուտայ ՍԷՖՏՕՍ դրամարկղեր, որոնք ամէն ապահովութիւն կ'ընծայեն։

ԸՆԿԱՆԻՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ՆՆԱՑՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ
ՇԱՏ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ՏՈԿՈՍՈՎ

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

կը խնդրուի հրապարակութեան համար ղրկուած ձեռագիրները թղթին մէկ երեսը միայն և կարելի եղածին չափ յստակ գրել։

ՕԹԵԼ ՃԱՆԻԿ

Ա. ՔԷՕՍԻՒՐՃԵԱՆ, ՍԱՄՍՈՆ

Մախի մեծ պողոտային վրայ նոր կառուցուած Ուղեորներու գոնակնպոթիւնը երաշխաւորած է։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼ. Լ. Օ. 11,000,000 (ՖՐ. 250,000,000)

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ Ի ԿԱԼԱԹԱ

Մասնաճիւղ՝ Սթամպօլ, Եեքի-Ճամի Բերա. Մեծ փողոց թիւ 341

Գլխ. Գործակալութիւնք Լոնտոն և Բարիզ։

Մասնաճիւղ ի

Ատաթազար	Գավալա	Նազլը
Ատալիա	Դամասկոս	Նիքօսիա
Ատանա	Տէէէդաղաճ	Ուշագ
Ա.Ֆ. Գ. Հիսար	Կարին	Պանտըրմա
Այընթաբ	Էսկիշէհիր	Սելանիք
Այնթապ	Ջամլոսւոթ	Սամսոն
Ագ-Շէհիր	Եաֆա	Սըվազ
Հալէպ	Երուսաղէմ	Իզմիր
Խարբէկ	Կիրասոն	Թարսուս
Էնկիւրիւս	Գոնիա	Տրապիզոն
Պազարճա	Քէօթահէա	Տրի. (Սուբ.)
Պաբա	Լարնաքա	Կարպ Թրպլ.
Պէյրութ	Լիմասոլ	Իսկիւտար
Պլէճիք	Մէրսին	Իզմիէ
Պրուսա	Մխիւճի	Աղքօնտրա.
Գայիֆա	Մանսաթիր	Գաղիմ
Գասթամոլ	Մուսուլ	Բօքթ-Մախ

Որոշ պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով փոխառութիւններ կ'ընէ նաեւ արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ գրաւ ընդունելով։

Մուրհակներ կը զեղչէ։

Թուրքիոյ և արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ չէք, վարկաթուղթ կամ հեռագրական վճարագրեր կուտայ։

Հաշուընթացներ կը բանայ, արժեթուղթեր ու արժէքաւոր առարկաներ ի պահ կ'ընդունի։

Կարոններ, Թուրքիոյ և արտասահմանի վրայ փոխանակագրեր կը գանձէ։ Սակարանի հրամաններ կը գործադրէ։ Գրամ կը գնէ ու կը ծախէ։

Որոշ պայմանաժամով տոկոսաբեր գումարներ կ'ընդունի իբր աւանդ։

Օրուան գնով կը գնէ ու կը ծախէ, անմիջապես յանձնելու պայմանով, վիճակահանութիւն ունեցող զանազան արժեթուղթեր, ինչպէս երկաթուղի, վիլայէթ Բարի, յուենական, Բաղտատ և այլն։

ԹՈՂ ԿԱՐԴԱՆ

ԱՆԱՒՈՐՃ ՀՈՏԸ ՈՒ ՀԱՄԸ ԱՌՆՈՒԱՆ

ՄՕՐԻԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

Huile de Foie de Morue Désodorée

Թէեւ չատեր Մօրիւի ձկան իւղին կազդուրիչ յատկութիւններէն օգտուիլ կ'ուզեն, սակայն անոր անախորժ համէն ու հոտէն գարշելով չեն կրնար գործածել. ուստի այժմ նոր մեթոտով մը իր բաղադրութեան առանց վնասելու, այդ անախորժ հոտը ու համը չկայ ան, այնպէս որ ամենէն փափուկ ստամոքսներն իսկ կրնան զայն մարսել։

Վատառ ըլլալու համար ամէն օր կրնայ Դեղարանիս մէջ փորձել։

Կեդրոնատեղին Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Համիտիէ սէպիլի դէմ Աբիկ Իւթիճեան Դեղարանը և Գաղաթիւղ օդային կոպիէնկերութեան դէմ ՏՐԱՏ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ դեղօրէից վաճառատունը։

Պոլսոյ և գաւառներու ամէն հանրածանօթ դեղարաններու մէջ կը գտնուի։

Պոլսոյ մէջ 100 տրամնոց չիչէր ճիճգ ղրուճի կը ծախուին։ 90—67

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՑՔ

1910 ՏԱՐԻՈՑ

Ս. Փ. Ագգ. Հիւանդանոցիս սեպհական ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՑՔը հրապարակ եւած է ըստ սովորութեան չահեկան պարունակութեամբ, և կը վաճառուի Հիւանդանոցիս Գրասենեակը և բոլոր գրավաճառաց քով, գին տասը ղրուշ։ (Կնիք)

(73) «ՀԱՑՐԵՆԻՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՏԻՒՄԱ

Ա.ՆԺ ՓԻԹՈՒ

ԻՆՁ.

ԲԱԳԱՒՈՐՆ Ի՞ՆՉՊԷՍ ԸՆԹՐԵՑ 1789 ՅՈՒԼԻՍ 14ԻՆ

Եւ մահու չափ տխուր՝ դնաց վառարանին կից նեցաւ, աչքերը սառերին մէջ կորսուած, հոգին յուսահատութեան մէջ խեղդուած։

Թագաւորին ու թագուհիին այս կրկնակ սրամադրութիւնները ամէնուն աչքին զարկին։ Թագուհին դժուարաւ կը զսպէր իր արցունքները, իսկ թագաւորը կը չարունակէր ընթրել Պուրպոնեանու ընտանիքին առածի կարգ անցած ախորժակով։

Աւսոլ՝ քիչ քիչ սրտը պարպուեցաւ։ Մտածումները հալեցան ինչպէս, արեւոս ճառագայթներուն տակ, կը հալի պաղ ակղի ձիւնը և որու տակէն, տեղ տեղ, կ'երեւի սեւ ու տխուր հողը։

Թագուհին, երբ տեսաւ որ ցրուեցաւ այն մարտունակ խմբակը, որու վրայ ա՛յնքան յոյս դրած էր, թագուհին կարծեց թէ կը տեսնէ իր ամբողջ գործակցութեան կազմանուիլը, ինչպէս առ-

տեսով Տիրոջ չունչին տակ հալէր էին Ասորեստանցիներու կամ Ամաղեկացիներու այն անագին բանակները, զոր մէկ գիշեր մը կամ ծով մը իրենց անդունդներուն մէջ կուլ կուտային առ յաւէտ։

Այս տեսակ մը թմրութենէն սթափեցուց զինքը ժիւլ կոմսուհիի անուշ ձայնը։ Կոմսուհի ժիւլ թագուհիին մօտեցաւ տիկին Տիան որ Բօլիւնեաքի հետ։

Այս ձայնը լսելուն, անուշ ապագան, իր ծաղիկներովը ու գալնիներովը, նորէն ծլեցաւ այս փառաէր կնոջ սրտին մէջ. անկեղծ և ճշմարտապէս անձնուէր բարեկամուհի մը տասը թագաւորութենէ աւելի կ'արժէր։

—Ո՛հ, դո՛ւն ես, դո՛ւն ես, սիրելի՛ս կ՝ըսէ ժիւլ կոմսուհին թեւերուն մէջ սեղմելով. ըսել է դեռ բարեկամուհի մը ունի՛մ։

Եւ երկար ատեն զսպուած արցունքները լոյս տուին աչքերէն, այտերն ի վար վազեցին և կուրծքը թրջեցին. բայց այդ արցունքները, փոխանակ դառն ըլլալու՝ անուշ էին, փոխանակ իր կուրծը ճնշելու, ընդհակառակն կը թեթեւցնէին։

Պահ մը լռութիւն տիրեց, որու միջոցին թագուհին թեւերուն մէջ սեղմած կը մնար կոմսուհին։

Նախ և առաջ դքսուհին, միշտ նեղոցը ձեռքը բռնած, այդ լռութիւնը խզեց։

—Տիկի՛ն, ըսաւ ա՛յնքան երկչոտ ձայնով մը որ գրեթէ ամչկոտ էր, չեմ կարծեր որ Ձեր վհատութիւնը իրեն ներկայացնելիք մէկ ծրագիրս պարապուէ։

—Ո՛նչ ծրագիր, հարցուց թագուհին ուշադիր, խօսցէք, դքսուհի՛, խօսեցէք։

Եւ թագուհին, Տիան դքսուհիին ըսելիքը մտիկ ընելու պատրաստուելով, կռթնեցաւ իր սիրական կոմսուհիին ուսին։

—Տիկի՛ն, չարունակեց դքսուհին, ձեզ յայտնելիք կարծիքս անանկ մէկէն բղխած է, որու հեղինակութեանը չվիտի տարակուսի Ձեր վհատութիւնը. տակաւ թագաւորին հօրաքրոջ՝ Նորինս Սրբութեան Բարձրութեան տիկին Սաէլմտի կարծիքն է.

—Ի՞նչ յաւաղաքան, սիրելի դքսուհի, ըսաւ թագուհին զուարթօրէն. ըսէք նայինք, ի՞նչ է.

—Տիկի՛ն, պարագաները չատ տխուր են։ Մեր ընտանիքին Ձեր վհատութեան մօտ վայելած չորը չատ չափազանցեցին։ Զրպարտութիւնը կ'աղարտէ այն բարձր բարեկամութիւնը զոր դուք կը հաճիք չնորհել մեզ՝ մեր յարդալիր անձնուիրութեան փոխարէն։

—Լա՛ւ ուրեմն, դքսուհի՛, ըսաւ թագուհին, որ սկսած էր զարմանալ, չէ՞ք հաւնար որ բաւական արիութիւն ցոյց տուի։ Ձէ՞ մի որ իմ բարեկամներս քաջութեամբ պաշտպանեցի հաստակաց կարծիքին, արքունիքին, ժողովուրդին և նոյն իսկ թագաւորին դէմ։

—Ո՛հ, տիկի՛ն, ընդհակառա՛կը, և Ձեր վհատութիւնն իր բարեկամներ ա՛յնքան աղնուաբար պաշտպանեց որ, իր կուրծքը տուաւ բոլոր հարուածներուն, այնպէս որ այսօր որ վտանգը մեծ է և նոյն իսկ սոսկալի, Ձեր վհատութեան ա՛յդքան վհանձնօրէն պաշտպանած բարեկամները վատեր ու անչահ ծառաներ պիտի ըլլային, եթէ իրենք ալ նոյն բանը չընէին իրենց թագուհիին։

—Ա՜հ, չա՛տ գեղեցիկ, չա՛տ լաւ է ձեր ըսածը, լսաւ Մարի-Անթուանէթ՝ խանդավառութեամբ համբուրելով կոմսուհին, զոր միշտ կուրծքին վրայ սեղմած էր, և տիկին որ Բօլիւնեաքի ձեռքը սեղմելով։

Բայց երկուքն ալ տժգունեցան, փոխանակ իրենց թագուհիին այս ղըզուանքին տակ հպարտութեամբ գլուխ նին վեր առնելու։

Տիկին ժիւլ որ Բօլիւնեաք չտժգամ մը ըրաւ թագուհիին թեւերէն ազատելու համար, բայց թագուհին չի թողուց։

—Բայց, Թոթովից սիրելին Տիան որ Բօլիւնեաք, Ձեր վհատութիւնը թերեւս լաւ չընմռնեց ինչ որ պատիւ ունինք իմացնել իրեն՝ ազատելու համար զինքը այն հարուածներէն, որ կը սպառնան իր գահուն ու անձին, թերեւս նոյն իսկ այն բարեկամութեան պատճառաւ որով կը պատուէ մեզ։ Ցաւագին մի՛ջոց մը, մեր սրտին համար չատ դառն զոհողութիւն մը կայ, զոր սակայն պէտք է ընենք, վասն զի հարկը կը պնդէս կը հարուածներէն։

Այս անգամ թագուհին էր որ, այս բառերը լսելով, տժգունեցաւ, վասն զի այս նախաբանին և այս երկչոտ վերապահութեան քօղին տակ հաւատարիմ ու արիասիրտ բարեկամութիւն չէր որ կը ղգար, այլ երկիւղ։

—Խօսեցէ՛ք տեսնեմ, ըսաւ, խօսեցէ՛ք, դքսուհի՛. այդ զոհողութիւնն ի՞նչ է նայինք։

—Ո՛հ, զոհողութիւն միայն մեզի համար է, պատասխանեց դքսուհին։ Փրանսայի մէջ մեզ կ'ատեն, թէև պատճառը Աստուած միայն գիտէ. մենք հնռանալով ձեր գահէն, անոր կը վերադարձնենք իր ամբողջ փայլը և ժողովուրդին սիրոյն տաքութիւնը, սէր մը, զոր մեր ներկայութիւնը կը մարէ կամ կ'ընդհատէ։

—Հեռանա՛լ, գոչեց թագուհին պոռթկալով. տա ո՞վ ըսաւ. ո՞վ ատանկ բան մը պահանջեց։

Եւ չսպասած ու ձեռքովը մեղմիւ հատելով՝ նայեցաւ Փիլ կոմսուհիին, որ գլուխը ծռած էր։

—Ես չեմ, ըսաւ Փիլ կոմսուհին. ընդհակառակն ես կենալ կ'ուզեմ։

Բայց այս խօսքերը արտասանեց ատանկ եղանակով մը որ կարծես ըսել կ'ուզէր. Հրամայեցէք ինձի որ մեկնիմ, սիկին, ու կը մեկնիմ։

Ո՛վ Սուրբ բարեկամութիւն, սրբազա՛ն կապ, որ կրնաս թագուհիի մը և սպասուհիի մը սիրտը անդադրելի կերպով միացնել։ Ո՛վ Սուրբ բարեկամութիւն, որ չատ աւելի դիւցազնութիւններ կը գործես քան սէրն ու փառասիրութիւնը, մարդկային սրտի այս ազնիւ հիւանդութիւնները։ Այս թագուհին յանկարծ խորտակեց այն պաշտեցեալ խորանը, զոր կանգնած էր քեզ իր սրտին մէջ. մեկ նայուածքը բաւական եղաւ տեսնելու ինչ որ 10 տարիէ ի վեր չէր նշմարած. պաղութիւն ու հաչիւ, որոնք թերեւս արգարանալի, օրինաւոր էին. բայց կո՛յ բան մը որ լքումը արգարացնէ և օրինաւոր ցոյց տայ յանկարծական սառնութիւնը որ տակաւին կը սիրէ, մինդեռ միւսը չի սիրեր այլ ևս։

(Շարունակելի)